

Οι προφάσεις της φιλαργυρίας.

Ιερομόναχος Ιουστίνος

Ποιες είναι οι αθώες επιφανειακά αιτίες, οι προφάσεις, που γεννούν και τρέφουν και πυροδοτούν την πυρκαϊά της απληστίας; Ποιοι είναι οι επίχρυσοι χαλκάδες και κλοιοί που κρατούν εγκάθειρκτο τον αιχμάλωτο στο πάθος της φιλαργυρίας;

Πρόνοια για εξασφάλιση της ζωής και πρώτιστα για κάλυψη των γερατειών και των ασθενειών, για εξασφάλιση του μέλλοντος των οικείων, ιδίως των παιδιών, για κοινωνική περιωπή, ακόμη και για εξάσκηση φιλανθρωπίας!

Ας τα δούμε ένα-ένα.

- Εγγύηση βίου και γερατειών. Δεν συμφωνεί ο Κροίσος, που διαψεύσθηκε, όπως είναι γνωστό. «Εάν ο Κύριος δεν... φυλάξει πόλη [και υγεία] εις μάτην αγρύπνησε εκείνος που φυλάσσει» (Ψαλμ. 126.1).

Ο φιλάργυρος μεταθέτει την πίστη του και εμπιστοσύνη και πεποίθηση, από τον Θεό στο χρήμα – η πίστη δεν συμβαδίζει με «την πλεονεξίαν, ήτις εστίν ειδωλολατρία» (Κολ. 3.5). Μα πόσοι και πόσοι δεν εξανέμισαν το βίος τους στους γιατρούς, ώσπου συνήλθαν και αντιλήφθηκαν ότι δεν είναι ο

πλούτος το παν. Μακάριοι δε εκείνοι, των οποίων η παιδαγωγική ταλαιπωρία δεν πήγε χαμένη, αλλά στράφηκαν στο τέλος προς τον Θεό σαν την αιμορροούσα του Ευαγγελίου· «πολλά παθούσα υπό πολλών ιατρών και δαπανήσασα τα παρ' εαυτής πάντα, και μηδέν ωφεληθείσα, αλλά μάλλον εις το χείρον ελθούσα» ζήτησε από τον Χριστό – άφωνα, δια της προσψαύσεως απλώς – και βρήκε τη θεραπεία της (Μάρκ. 5.25-29).

Όχι άρα την πεποίθησή μας μόνο στα χρήματα και στους γιατρούς. Χρειάζονται και αυτά, αλλά μόνο σαν υπηρετικά του Θεού. Η υγεία ας μη γίνεται το χρυσωμένο «χάπι» της αμαρτωλής πλεονεξίας μας. Ο πλούτος όχι μόνο δεν αποτελεί εγγύηση αποσοβήσεως ασθενειών, αλλά και ενίοτε δημιουργεί ασθένειες με την αγωνιώδη μέριμνά του.

Ως προς τα γερατειά αρκεί να θυμηθούμε την παραβολή του άφρονος πλουσίου, που δίδαξε ότι δεν είναι και τόσο βέβαιο ότι θα γίνουμε αιωνόβιοι. Στο Ληξιαρχείο έχουμε γραμμένη μόνο την ημερομηνία γεννήσεώς μας· δεν έχουμε γραμμένη και την ημερομηνία θανάτου μας μετά από εκατό χρόνια!

- Δεύτερο πρόσχημα του φιλαργύρου, η φροντίδα για τα παιδιά του μετά τον θάνατό του. Ο Εκκλησιαστής επί του προκειμένου αναρωτάται με σκεπτικισμό και αθυμία: «Αφήνω αυτόν [τον πλούτο μου] σε επιγενόμενο άνθρωπο μετά από εμένα· και ποιος ξέρει αν θα είναι σοφός ή άφρονος; και αν [θα] έχει εξουσία σε κάθε μόχθο μου;» (2.18-19).

Άγνωστο πρώτα-πρώτα αν τελικά η περιουσία θα περιέλθει στα παιδιά, μια που μπορεί να μεσολαβήσει κάτι το απρόσμενο και να «τραβήξει» για άλλη κατεύθυνση. Ο πλεονέκτης «μάταια ταρασσεται· θησαυρίζει και δεν γνωρίζει για ποιον θα τα συνάξει» (Ψαλμ. 38.7).

Ύστερα, είναι άγνωστο και αν τα παιδιά θα την χειρισθούν με σύνεση την περιουσία, εφόσον περιέλθει σε τούτα. Είναι κοινό μυστικό το ότι τα όχι ευκατάστατα παιδιά δείχνουν περισσότερη επιμέλεια, ζήλο και επιμονή για πρόοδο, παρά εκείνα που τα έχουν όλα έτοιμα.

Πλην φιλάργυροι δεν είναι μόνο όσοι τεκνοποίησαν – δείγμα ότι τα παιδιά μπορεί να είναι απλώς το προκάλυμμα.

- Άλλη ευλογοφανής αιτία πλουτισμού: Να έχει κανείς μια παρουσία και θέση μέσα στην κοινωνία. Ο πλούτος μεταφράζεται τώρα σε αξιοπρέπεια, κατά τον επιεικέστερο χαρακτηρισμό, στην ουσία δε σε αλαζονεία,

σε δοξομανία, σε επιβολή. Ο πολυχρήματος έχει και εδώ κυνικά σύνθημά του το «Η δύναμη στον άνθρωπο είναι το πορτοφόλι».

Πράγματι τον λογαριάζουν και τον σέβονται και τον τιμούν, αλλά υποκριτικά, και τον κολακεύουν είτε γιατί τον φοβούνται είτε γιατί έχουν την ανάγκη του είτε για ν' αποκομίσουν ωφέλη.

Ο Χρυσόστομος, απευθυνόμενος από τον άμβωνα στον έκπτωτο πρωθυπουργό Ευτρόπιο, που είχε καταφύγει στον ναό και είχε σφιχταγγαλιάσει την Αγία Τράπεζα για να σωθεί, τον ρωτούσε: «Πού τώρα οι επίπλαστοι φίλοι; Πού τα συμπόσια και τα δείπνα; Πού ο εσμός των παρασίτων; Νύχτα ήσαν όλα εκείνα και όνειρο... φουσαλίδες ήσαν και διερράγησαν... “Ματαιότης ματαιοτήτων, τα πάντα ματαιότης” [Εκκλ. 1.2]. Δεν σου έλεγα, όταν συνεχώς με επέπληττες αν και έλεγα τα αληθινά, ότι εγώ σε αγαπώ περισσότερο από τους κολακεύοντες; Εγώ που [σε] ελέγχω φροντίζω περισσότερο [για το καλό σου] από ό,τι οι ευχάριστοι; Δεν προσέθετα στα λόγια τούτα ότι είναι αξιοπιστότερα τραύματα φίλων από προσποιητά φιλήματα εχθρών; [πρβλ. Παρ. 27.6]... γιατί τα δικά μου τραύματα δημιουργούν υγεία, ενώ τα φιλήματα εκείνων [σου] προξένησαν νόσο ανίατη» (Εις Ευτρόπιον Α' 1).

Παρά λοιπόν τις φιλοφρονήσεις και την υποκρισία και τη δουλικότητα δεν αγαπούν τον πλούσιο, μάλλον τον μισούν, αφού δεν έχει προσόντα με αιώνια προέκταση, το αντίθετο μάλιστα.

Η φιλαργυρία δεν αγοράζει αρετή, δεν αγοράζει Πνεύμα. «Ιδών δε ο Σίμων [ο μάγος] ότι δια της επιθέσεως των χειρών των αποστόλων δίδεται το Πνεύμα το Άγιον, προσήνεγκεν αυτοίς χρήματα λέγων· δότε καμοί την εξουσία ταύτην, ίνα ω εάν επιθώ τας χείρας λαμβάνη Πνεύμα Άγιον. Πέτρος δε είπε προς αυτόν· το αργύριόν σου συν σοι εϊη εις απώλειαν... η γαρ καρδιά σου ουκ έστιν ευθεία ενώπιον του Θεού» (Πρ. 8.18.21) – ο Σίμων έδωσε το όνομά του σε βαρύτατο αμάρτημα, στις «σιμωνιακές» χειροτονίες, όταν δηλαδή κάποιος χειροτονείται επειδή δωροδόκησε· το Κανονικό Δίκαιο (π.χ. 22ος κανών Στ' Οικουμενικής Συνόδου) καθαιρεί και τον χειροτονημένο και εκείνον (τον φιλάργυρο) που τον χειροτόνησε.

Για να επανέλθουμε στον ειρμό της εκθέσεως, έτσι ή αλλιώς ο πλούσιος θα χάσει στο τέλος και αυτή τη φαινομενική κοσμική ισχύ. «Δεν θα πάρει αυτός τα πάντα όταν θα πεθαίνει, ούτε θα κατεβεί μαζί του [στον Άδη] η δόξα του» (Ψαλμ. 48.18). «Καθώς εξήλθε από τη μήτρα της μητέρας του γυμνός,

θα επιστρέψει... και ουδέν θα πάρει από τον μόχθο του για να [συμ]πορευθεί στο χέρι του... Ποιο το πλεονέκτημά του, που μοχθεί προς ανεμοσκόρπισμα;», ρωτάει ο Εκκλησιαστής (5.14-15).

- Μια οξύμωρη και ερμαφρόδιτη τώρα δικαιολογία φιλαργυρίας: χάριν τάχα θεοφιλών σκοπών και αγαθοεργίας! Σαθρό και γελοίο διάτρητο προσωπίο.

Φωνάζουν οι Πατέρες: «Αν καταπιέζεις, αν αδικείς, αν υφαρπάζεις, αν κλέβεις για θεάρεστους σκοπούς και για ελεημοσύνη, να σου λείπει τέτοια ελεημοσύνη! Μην ευεργετείς κάποιον, αφού προηγουμένως θα έχεις κατάδυναστέψει άλλον και θα τον έχεις κάνει να πονέσει και να κλάψει»!

Μπορεί να βοηθάς τον ένα με το δάκρυ και το βογγητό του άλλου; Θα συζεύξεις τον συντριμμό τού ενός με τη χαρά του άλλου; Θα μείξεις τα άμεικτα; Τι θα δει ο Θεός; την αγαλλίαση του ευεργετημένου ή την απελπισία του αδικημένου; Δεν γίνεται αφιλάδελφη φιλαδελφία, ω πλουτοκράτη.

Σημειώνει η Κλίμακα ότι «αρχή φιλαργυρίας είναι η υπόθεση της ελεημοσύνης, τέλος δε αυτής το μίσος προς τους πένητες» (16.8). Κραυγαλέα και φρικτή ανακολουθία. Για τούτο παρακινεί: «Μη λες ότι συνάζεις λόγω των φτωχών, επειδή δυο λεπτά [της ευαγγελικής χήρας] αγόρασαν τη Βασιλεία» (16.5).

Ναι, αρκετές φορές ο φιλάργυρος υποκλέπτεται. Αρχίζει να μαζεύει για τους ενδεείς, αλλά σύντομα τους ξεχνάει και του μένει η ιδιοτελής φιλαργυρία – στους φτωχούς μένει η αδάπανη αγάπη των λόγων του: «Υπάγετε εν ειρήνη, θερμαίνεσθε και χορτάζεσθε» (Ιακ. 2.16).

Παράδειγμα τρανό ο Ιούδας. Αγανάκτησε τάχα και άρχισε τον ψιθυρισμό. Γιατί ο Διδάσκαλος είχε δεχθεί τα μάτια, δαπανηρά, πανάκριβα μύρα, με τα οποία του άλειψαν τα πόδια δυο γυναίκες; Αν είχαν πουληθεί θ' ανακούφιζαν πολλούς δυστυχείς (Ιω. 12.5· Ματθ. 26.9).

Του αποκρίνεται με μια ερώτηση ο υμνογράφος των Εγκωμίων του Επιταφίου: «Αν φιλόπτωχος είσαι, και το μύρο λυπήσαι που αδειάζει για ψυχής εξιλασμό, πώς χρυσό απεμπολείς τον φωταυγή;» (Α' στάση).

Συγχωρήθηκαν βαριές αμαρτίες αποστόλων που μετανόησαν, όπως η άρνηση του Πέτρου (Ματθ. 26.69-75), η εγωιστική φιλοπρωτία των γιών του Ζεβεδαίου (Μάρκ. 10.35-41), η δυσπιστία του Θωμά (Ιω. 20.25), ο παρο-

ξυσμός των αποστόλων (Πρ. 15.39) και άλλα. Ασυγχώρητη έμεινε η φιλαργυρία του Ιούδα· δεν μετανόησε και δεν σώθηκε.

Λοιπόν είναι κατηγορηματικός και απόλυτος ο Παύλος. «Πλεονεξία μηδέ ονομαζέσθω εν υμίν» (Εφ. 5.3)· ούτε σαν λέξη καν να τη λέμε. Αμήν!

Ιερομόναχος Ιουστίνος

Πηγή : <https://www.koinoniaorthodoxias.org/>